

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi rekisterihallintolain ja eräiden maistraatin toimivallan määräytymistä koskevia säännöksiä sisältävien lakien muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rekisterihallintolakia, nimilakia, isyyslakia, perintökaarta ja kotikuntalakia.

Rekisterihallintolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sääntely vastaisi uuden perustuslain vaatimuksia. Nykyisin rekisterihallintoasetukseen sisältyvät säännökset maistraatin toimialuetta, nimeä, maistraatin sijaintipaikkaa ja palveluyksiköitä koskevasta päätösvallasta sekä Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin johtamistoimivallasta ja asioiden ratkaisemiseen liittyvästä toimivallasta näissä virastoissa ehdotetaan lisättäviksi lakiin. Lakiin sisältyvää asetuksenantovaltuutta koskevaa säännöstä tarkennettaisiin. Lisäksi maistraatin toimipaikoista päättäminen ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallituksilta sisäasiainministeriölle.

Maistraatin toimivallan määräytymistä koskevia säännöksiä nimilaissa, isyyslaissa, perintökaareissa ja kotikuntalaissa ehdotetaan muutettaviksi siten, että maistraattien erikoistuminen ja tehtävän siirtäminen hoidettavaksi toisessa maistraatissa olisi eräissä maistraatin tehtävissä mahdollista. Erikoistumisen ja tehtävien siirtämisen yleisistä perusteista säädetäisiin erikseen kussakin edellä mainitussa laissa. Tarkemmat säännökset tehtävien siirtämisestä sekä tehtäviä siirtävistä ja vastaanottavista maistraateista annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella.

Maistraatin nykyisin alueellisesti määräy-

tyvästä toimivallasta nimenmuutoshakemusten käsittelyssä ehdotetaan luovuttavaksi ja hakemusten käsittely ehdotetaan koottavaksi yhteen tai useampaan maistraattiin. Nimenmuutoshakemukset voitaisiin toimittaa mihin tahansa maistraattiin.

Isyyden tunnustamisen hyväksymisessä maistraatin toimivalta määräytyisi lähtökohtaisesti lastenvalvojan toimialueen mukaan kuten nykyisinkin. Tehtävä voitaisiin kuitenkin siirtää hoidettavaksi toisessa maistraatissa.

Maistraatin nykyisin alueellisesti määräytyvästä toimivallasta perukirjan osakasluettelon vahvistamisessa ehdotetaan luovuttavaksi siten, että lähtökohtaisesti mikä tahansa maistraatti olisi toimivaltainen antamaan vahvistuksen. Tehtävä voitaisiin kuitenkin siirtää hoidettavaksi toisessa maistraatissa. Hakemukset perukirjan osakasluettelon vahvistamisesta voitaisiin toimittaa mihin tahansa maistraattiin.

Muutto- ja maastamuuttoilmoitusten johdosta aiheutuvat merkinnät väestötietojärjestelmään voisi ehdotuksen mukaan tehdä alueellisesti määräytyvän maistraatin puolesta myös muu ilmoituksen vastaanottanut maistraatti niissä tapauksissa, joissa merkintä voitaisiin tehdä ilman lisäselvityksiä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

## SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .....	1
SISÄLLYSLUETTELO .....	2
YLEISPERUSTELUT .....	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Rekisterihallinnon viranomaiset.....	3
Maistraattien toimivallan määräytyminen .....	3
1.2. Nykytilan arviointi.....	4
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	6
Yleistä.....	6
Rekisterihallintolakiin ehdotetut muutokset.....	7
Maistraattien erikoistuminen .....	7
Työn tasaaminen maistraattien kesken .....	8
Päällekkäisen työn vähentäminen .....	8
3. Esityksen vaikutukset.....	8
3.1. Taloudelliset vaikutukset.....	8
3.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
3.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	9
4. Asian valmistelu .....	10
4.1. Valmisteluvaiheet ja – aineisto .....	10
4.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT .....	11
1. Lakiehdotusten perustelut.....	11
1.1. Rekisterihallintolaki .....	11
1.2. Kotikuntalaki .....	12
1.3. Nimilaki.....	13
1.4. Isyyslaki .....	13
1.5. Perintökaari.....	14
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	15
3. Voimaantulo .....	15
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	15
LAKIEHDOTUKSET .....	17
rekisterihallintolain muuttamisesta .....	17
kotikuntalain 7 e ja 9 §:n muuttamisesta.....	18
nimilain muuttamisesta .....	19
isyyslain 20 ja 22 §:n muuttamisesta .....	20
perintökaaren muuttamisesta .....	21
LIITE .....	23
RINNAKKAISTEKSTIT .....	23
rekisterihallintolain muuttamisesta .....	23
kotikuntalain 7 e ja 9 §:n muuttamisesta.....	25
nimilain muuttamisesta .....	26
isyyslain 20 ja 22 §:n muuttamisesta .....	28
perintökaaren muuttamisesta .....	29

## YLEISPERUSTELUT

## 1. Nykytila

## 1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

## Rekisterihallinnon viranomaiset

Maistraatit ovat sisäasiainministeriön hallinnonalaan kuuluvia valtion paikallisia hallintoviranomaisia. Maistraattien organisaatiosta ja tehtävistä säädetään rekisterihallintolaissa (166/1996) ja -asetuksessa (248/1996). Maistraatit toimivat väestökirjanpidon sekä muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisina. Ahvenanmaan maakunnassa rekisterihallinnon paikallisviranomaisena toimii lääninhallitus.

Rekisterihallintolaissa ja -asetuksessa säädetään myös Väestörekisterikeskuksen organisaatiosta ja tehtävistä. Väestörekisterikeskus toimii väestökirjanpidon keskusviranomaisena ja hoitaa lisäksi valtionhallinnon sähköisen henkilökortin ja varmennetun sähköisen asiointin palveluita. Maistraateilla ja Väestörekisterikeskuksella on myös muita tehtäviä, joista säädetään erikseen.

Maistraateilla on lukuisia eri tehtäviä. Maistraatit muun muassa ylläpitävät valtakunnallisen väestötietojärjestelmän tietoja, toimivat kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisina ja pitävät valtakunnallisia avioehtoasioiden ja lahjoitusasioiden rekistereitä sekä huolehtivat monista erilaisista yleishallintotehtävistä. Näitä ovat esimerkiksi julkisen notaarin ja julkisen kaupanvahvistajan palvelujen tarjoaminen, nimiasioiden ratkaiseminen, perukirjojen osakasluetteloiden vahvistaminen, avioliiton esteiden tutkiminen, siviilivihkimisten suorittaminen, parisuhteen rekisteröinti ja isyyden tunnustaminen hyväksyminen. Lisäksi maistraatit toimivat holhoustoimesta annetun lain (442/1999) nojalla holhousviranomaisina.

Rekisterihallintoasetuksen 2 §:n mukaan sisäasiainministeriö määrää lääninhallitusta kuultuaan, missä kihlakunnissa on maistraatti sekä maistraattien toimialueet. Läninhallitus määrää maistraatin nimen ja sijaintipaikan sekä maistraatin palveluyksiköt. Maistraattien toimialueena on yksi tai useampi kihlakunta. Maistraatteja on Ahvenanmaan lääninhallitus mukaan luetteluna 36, joista 23

toimii kihlakunnanvirastojen yksikkönä ja 13 erillisinä virastoina. Osalla maistraateista on päätoimipaikan lisäksi myös palveluyksiköitä siten, että maistraattien toimipisteitä on yhteensä 59. Niissä kihlakunnissa, joissa ei ole maistraatin omia toimipisteitä, rekisterihallinnon peruspalveluja on saatavilla kihlakunnanvirastojen palvelutoimistoista ja muista viranomaisien yhteispalvelupisteistä.

## Maistraattien toimivallan määräytyminen

Rekisterihallintolaissa ja -asetuksessa säädetään maistraattien pääasiallisista tehtävistä ja toimivallasta. Maistraattien pääasiallisena tehtävänä on toimiminen väestökirjanpidon sekä muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisena, mistä säädetään rekisterihallintolain 3 §:ssä. Rekisterihallintoasetuksen 4 §:n mukaan maistraatin tehtävänä on vastata toimialueensa väestötiedoista ja hoitaa muuta sille kuuluvia väestökirjanpitotehtäviä sekä vaaleihin ja kansanäänestyksiin liittyviä tehtäviä siten kuin niistä erikseen säädetään. Maistraatti voi lisäksi huolehtia muista rekisterinpitoon liittyvistä tehtävistä sekä hoitaa yleishallinto- ja palvelutehtäviä siten kuin niistä erikseen säädetään. Tarkemmat säännökset maistraattien eri tehtävistä ja toimivallasta sisältyvät erikseen kutakin tehtävää koskevaan erityislakiin.

Joissakin tehtävissä kaikki maistraatit ovat toimivaltaisia käsittelemään asian, mutta useimmissa tehtävissä maistraatin toimivalta määräytyy edelleen alueellisesti. Esimerkiksi voimassa olevan kotikuntalain (201/1994) mukaan muuttoilmoituksen perusteella väestötietojärjestelmään tehtävää kotikuntaa, siellä olevaa asuinpaikkaa ja tilapäistä asuinpaikkaa koskevan merkinnän tekemiseen oikeutettu maistraatti määräytyy lain 7 b §:n ja 9 §:n perusteella siten, että merkinnän saa tehdä se maistraatti, jonka virka-alueelle henkilö muuttaa. Jos henkilöllä ei ole vakinaista asuntoa, merkinnän tekee oleskelupaikan maistraatti. Maastamuuttoilmoituksen perusteella merkinnän saa tehdä se maistraatti, jonka virka-alueelta henkilö muuttaa ulkomaille.

Nimilain (694/1985) mukaan nimiviranomaisena toimii maistraatti. Maistraatti päät-

tää esimerkiksi lapselle ehdotetun sukunimen ja lapselle ehdotettujen etunimien sekä puolisoiden vihkimisen yhteydessä tekemän nimivalinnan hyväksyttävyydestä. Lisäksi maistraatti tekee päätökset sekä ilmoitukseen että hakemukseen perustuvista nimenmuutoksista. Nimilain säännösten mukaan päätöksen nimiasioissa tekee lähtökohtaisesti se maistraatti, jonka toimialueella asianomaisella henkilöllä on kotikunta tai väestökirjanpikokunta.

Isyyslain (700/1975) 20 §:n mukaan isyyden tunnustamisen vahvistaa lastenvalvojan toimialueen maistraatti. Lastenvalvojan toimivalta määräytyy puolestaan lain 6 §:n mukaan lapsen äidin kotipaikan tai toissijaisesti lapsen asuinpaikan mukaan.

Perukirjan osakasluettelon vahvistuksen antaa perintökaaren (40/1965) 20 luvun 9 a §:n mukaan se maistraatti, jonka virka-alueeseen perittävän kotikunta kuului hänen kuollessaan.

Eräissä tapauksissa maistraateille laissa säädetyistä toimivallasta on mahdollista poiketa ja lisäksi maistraateille lain mukaan kuuluvia tehtäviä voidaan jakaa maistraattien kesken lakiin sisältyvään valtuutussääntöseen perustuen. Väestötietolain (507/1993) 2 §:n 2 momentin mukaan maistraatin toimivalta väestötietojärjestelmän ylläpitoon liittyvissä asioissa määräytyy pääsääntöisesti maistraatin virka-alueen mukaan. Pykälän 4 momenttiin sisältyvän valtuutussääntöksen perusteella toimivalta tiettyjen pykälässä tarkemmin mainittujen ilmoitusten rekisteröinnissä väestötietojärjestelmään voidaan kuitenkin antaa toiselle maistraatille. Maistraateista, jotka voivat rekisteröidä näitä ilmoituksia, ja ilmoituksista, joita maistraatti voi rekisteröidä, säädetään tarkemmin sisäasiainministeriön asetuksella.

Kotikuntalain 7 b §:n perusteella muutto- ja maastamuuttoilmoituksen voi ottaa vastaan mikä tahansa maistraatti. Pykälään sisältyy lisäksi valtuutussääntös, jonka mukaan sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset ilmoitusten vastaanottamiseen liittyvien tehtävien jakamisesta maistraattien kesken. Ministeriön antaman, 1 päivänä tammikuuta 2005 voimaan tulleen asetuksen (1099/2004) mukaan valtakunnalliseen muuttoilmoitusten palvelupuhelimeen tehtyjen ilmoitusten vastaanottaminen on an-

nettu muutaman maistraatin tehtäväksi.

## 1.2. Nykytilan arviointi

Rekisterihallintolaki ja –asetus ovat tulleet voimaan ennen perustuslakiuudistusta, jonka vuoksi sääntely ei enää kaikilta osin vastaa uuden perustuslain oikealle säädöstarhalle asettamia vaatimuksia. Lakiin sisältyvä asetuksenantovaltuutta koskeva sääntös ei ole nykyisessä muodossaan riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen.

Valtioneuvosto on 7 päivänä huhtikuuta 2005 antanut eduskunnalle selonteon VNS 2/2005 ”Valtioneuvoston selonteko keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista - Parempaa palvelua, tehokkaampaa hallintoa” (jäljempänä hallintoselonteko). Selonteossa arvioidaan keskus- ja valtion paikallishallinnon sekä kuntahallinnon nykytilaa ja tehdään hallinnon uudistamiseen liittyviä toimintalinjauksia. Selontekoon sisältyy myös eräitä maistraatteihin liittyviä linjauksia.

Hallintoselonteon toimintalinjausten mukaan hallituksen lähtökohtana on julkisen sektorin vastuulla olevien palvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen myös tulevaisuudessa. Hallintoa kehitetään tästä lähtökohdasta mahdollisimman tehokkaaksi ja taloudelliseksi. Valtion palvelujen saatavuuden turvaamista koskeviin linjauksiin sisältyy muun muassa maistraattien toimipaikoista päättämisen siirtäminen sisäasiainministeriön tehtäväksi.

Maistraattien tehtävät ovat viime vuosien aikana merkittävästi lisääntyneet. Uudet tehtävät on pääsääntöön mukaan pystytty ottamaan vastaan ilman, että maistraattien henkilöstön määrää olisi lisätty. Tämä on ollut mahdollista sen vuoksi, että tekniset menetelmät ovat kehittyneet ja toimintatapoja on uudistettu, mikä on vähentänyt maistraattien perinteisissä tehtävissä tarvittavan henkilöstön määrää. Esimerkiksi viranomaisten ilmoittamien tietojen siirto väestötietojärjestelmään konekielisesti on lisääntynyt ja vähentänyt ilmoituslomakkeiden tallennustyötä maistraateissa.

Merkittävin uusi tehtävä maistraattien henkilöstövoimavarojen käytön kannalta on ollut holhousviranomaisen tehtävät, jotka siirrettiin maistraateille joulukuun 1999 alusta, jol-

loin holhoustoimesta annettu laki tuli voimaan. Tällöin maistraatit saivat lisäresursseja uuden tehtävän hoitamista varten. Edunvalvonnassa olevien henkilöiden lukumäärä on kuitenkin sen jälkeen kasvanut vuosittain noin 3000 henkilöllä, mutta maistraattien henkilöstöä ei ole lisätty samassa suhteessa. Holhustoimen tehtävät ovat jakautuneet epätasaisesti maistraattien välillä ja holhustoimeen käytettävien resurssien määrä vaihtelee maistraateittain.

Muuttoliikkeen seurauksena on tapahtunut väestön keskittymistä varsinkin maan suurimpiin keskuksiin lähiseutuineen. Huomatavat asukasluvun muutokset vaikuttavat myös maistraattien tehtävämäärään. Pääkaupunkiseudulla maistraattien suoritemäärät ovat jatkuvasti kasvaneet muuttoliikkeen seurauksena. Maistraattien henkilöstöresurssit eivät ole kuitenkaan muuttuneet väestökehityksen mukaisesti, vaan joissakin maistraateissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, työn määrä on muodostunut kohtuuttomaksi. Tehtävien epätasaisesta jakautumisesta on aiheutunut henkilöstölle työn määrästä johtuvaa kuormittumista sekä töiden ruuhkautumista osassa tehtäviä.

Maistraatit ovat pyrkineet kattamaan erityisesti holhustoimen tehtävissä lisääntyneen työvoimatarpeen maistraatin sisäisillä tehtäväsiirroilla. Suuremmissa maistraateissa käsiteltävien tapausten lukumäärät saattavat kuitenkin olla niin suuret, ettei työvoiman tarvetta pystytä hoitamaan pelkästään sisäisillä tehtäväsiirroilla. Muissa maistraateissa tehtävät ovat saattaneet vähentyä esimerkiksi maistraatin toimialueen väestömäärän vähentymisen myötä, jolloin nämä maistraatit voisivat ottaa vastaan nykyistä enemmän töitä. Nykyiset tiukat toimivaltasäännökset, joiden mukaan maistraatin toimivalta määräytyy pääsäännön mukaan edelleen alueellisesti, kuitenkin estävät töiden jakamisen maistraattien kesken tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tähän mennessä tehtävien jakamista maistraattien kesken on toteutettu muun muassa siten, että valtakunnalliseen muuttoilmoitusten palvelupuhelimeen tehtyjen ilmoitusten vastaanotto on koottu muutamaan maistraattiin. Palvelupuhelimeen virka-aikana tehdyt suomenkieliset muuttoilmoitukset ottaa vastaan Rovaniemen maistraatin Kemijärven palvelu- yksikkö. Ilmoitusten vastaanottamiseen

osallistuvat tällä hetkellä lisäksi Lapin maistraatti, Rovaniemen maistraatti ja Tampereen maistraatin Mäntän palveluyksikkö sekä Helsingin maistraatti. Puhelimeen virka-aikana tehdyt ruotsinkieliset muuttoilmoitukset ottaa vastaan Vaasan maistraatin Pietarsaaren palveluyksikkö. Edellä mainitut maistraatit ottavat vastaan hieman yli puolet kaikista puhelimitse tehdyistä muuttoilmoituksista. Virkaajan ulkopuolella puhelimitse tehtäviä ilmoituksia otetaan vastaan Postin osoitepalvelussa sekä Sodankylän julkishallinnon palvelukeskuksessa. Marraskuussa 2005 kaikista väestötietojärjestelmään rekisteröidyistä muuttoilmoituksista noin 49 % tehtiin lomakkeilla, 34 % puhelimitse ja 17 % sähköisesti.

Valtakunnallisessa muuttoilmoitusten palvelupuhelimessa puhelun vastaanottaja tallettaa muuttajan ilmoittamat tiedot tiedostoon, joka siirretään sähköisesti sille maistraatille, jonka alueella muuttajan uusi asuinpaikka on. Tämä toimivaltainen maistraatti päättää tietojen tallettamisesta väestötietojärjestelmään. Tietojen väestötietojärjestelmään rekisteröinnin jälkeen ilmoittajalle lähetetään kirjallinen vahvistus muuton rekisteröinnistä.

Voimassa olevan kotikuntalain mukaan muutto- ja maastamuuttoilmoituksen voi siten ottaa vastaan mikä tahansa maistraatti, mutta merkinnän saa tehdä vain alueellisesti toimivaltainen maistraatti. Toimivallan määräytymistä maistraatin toimialueen mukaan voidaan pitää perusteltuna niissä tapauksissa, joissa esimerkiksi uuden asunnon yksilöinti vaatii paikallistuntemusta tai joissa ilmoituksen johdosta on muutoin tehtävä lisäselvityksiä ennen kuin tiedot voidaan rekisteröidä väestötietojärjestelmään. Suurin osa tehdyistä ilmoituksista on kuitenkin niin selviä, että merkinnät väestötietojärjestelmään voitaisiin tehdä suoraan ilmoituksella saatujen tietojen perusteella. Ilmoituksen vastaanottaneen muun maistraatin on kuitenkin toimitettava tiedot edelleen alueellisesti toimivaltaiselle maistraatille, jossa samat ilmoitukset käsitellään käytännössä toiseen kertaan. Menettely aiheuttaa turhaa päällekkäistä työtä ilmoituksen vastaanottaneessa ja tiedot väestötietojärjestelmään rekisteröivässä maistraatissa.

Nimenmuutoksia koskevissa hakemusasioissa maistraatin on ennen päätöksen tekemistä tutkittava, ovatko nimilaisissa säädetyt edellytykset suku- tai etunimen muuttami-

seksi täyttyneet ja voidaanko esitetty uusi nimi nimilain säännösten mukaan hyväksyä. Eräissä tapauksissa nimenmuutoshakemuksesta on nimilain mukaan pyydettyä nimilautakunnan lausunto. Hakemukseen perustuvien nimenmuutosasioiden käsittely vaatii maistraatilta harkintaa sekä enemmän työtä ja aikaa kuin ilmoitukseen perustuvien nimenmuutosten käsittely, minkä vuoksi päätöksen saaminen esimerkiksi odottaessa ei yleensä ole mahdollista. Maistraateissa annetaan vuosittain noin 3 000 päätöstä nimenmuutoshakemusten johdosta. Nimenmuutoshakemusten käsittely olisi tehtävän luonteen ja käsiteltävien asioiden lukumäärän puolesta sopiva maistraatin erikoistumistehtäväksi.

Perukirjojen osakasluetteloiden vahvistaminen on itsenäinen maistraatin tehtävä, jolla ei ole suoraa yhteyttä maistraatin muihin toimintoihin. Osakasluettelon vahvistaminen ei edellytä hakijoilta henkilökohtaista käyntiä maistraatissa. Vahvistaminen tehdään hakijoiden toimittamien asiakirjojen perusteella, joten tehtävä voitaisiin periaatteessa hoitaa missä tahansa maistraatissa. Tämän vuoksi maistraatin toimivallan määräytyminen perittävän kotikunnan mukaan ei ole tarpeen. Toimivallan määräytyminen nykyisellä perusteella ei ole tarkoituksenmukaista myöskään siitä syystä, että osakasluettelon vahvistusta hakevat perittävän omaiset saattavat asua muualla kuin siinä kunnassa, jossa perittävä asui kuollessaan. Perukirjan osakasluetteloiden vahvistamista käsitellään maistraateissa vuosittain noin 8 000 kpl. Tehtävä sopisi siten luonteensa ja käsiteltävien asioiden määrän puolesta töiden tasaamiseen maistraattien kesken.

Isyyden vahvistamisessa maistraatin hyväksymällä tunnustamisella lastenvalvoja lähettää tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämisestä laaditun pöytäkirjan lastenvalvojan toimialueen maistraatille hyväksyttäväksi. Isyyden tunnustamisen hyväksyminen ei edellytä hakijoilta henkilökohtaista käyntiä maistraatissa. Hyväksyminen tehdään lastenvalvojan lähettämien asiakirjojen perusteella, joten tehtävä voitaisiin periaatteessa hoitaa missä tahansa maistraatissa. Isyyden tunnustamisen hyväksymisiä käsitellään maistraateissa vuosittain noin 22 000 kpl. Tehtävä sopisi siten luonteensa ja käsiteltävien asioiden määrän puolesta töiden ta-

saamiseen maistraattien kesken.

## **2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset**

### **Yleistä**

Hallitusohjelman mukaisesti valtion toimintojen alueellistamista jatketaan. Valtion toimintojen sijoittaminen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle toteutetaan maan tasapainoista kehitystä edistäen ja olemassa olevia vahvuuksia hyödyntäen. Alueellistamisessa käytetään hyväksi henkilökunnan suuren poistuman ja hallinnon uudistamisen tarjoamat mahdollisuudet. Alueellistaminen sovitetaan yhteen hallinnon tuottavuustavoitteiden kanssa. Sisäasiainministeriön hallinnonalaan koskevan alueellistamisselvityksen mukaan alueellistamista toteutetaan muun muassa siirtämällä eräitä tehtäviä ja toimintoja pääkaupunkiseudun maistraateista muualle Suomeen.

Eduskunnalle annetun hallintoselonteon linjausten mukaan julkisen hallinnon tuottavuuden parantamiseksi muun muassa hyödynnetään erikoistumisen ja suurempien kokonaisuuksien tuomia mittakaavaetuja.

Valtioneuvoston maaliskuussa 2005 antaman kehyspäätöksen mukaan tarkoituksena on muun muassa tehostaa julkisten palveluiden ja hallinnon tuottavuuden kehittämistyötä. Hallitus on asettanut tavoitteeksi valtion toiminnan tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämisen siten, että seuraavan vaalikauden loppuun mennessä keskimäärin puolet valtion henkilöstön poistuman johdosta vapautuvista työpaikoista täytetään. Tämä merkitsee valtionhallinnossa koko kaudella keskimäärin runsaan 2 prosentin vuosittaista henkilöstömäärän vähennystä ja vastaavaa tuottavuuden nousua. Kehyspäätöksen mukaisesti toteutuessaan tuottavuusohjelma merkitsisi maistraattien osalta noin 100 henkilötyövuoden tuottavuussäästöä vuoteen 2011 mennessä. Sisäasiainministeriön hallinnonalaan koskevan tuottavuusohjelman mukaan maistraattien yhdistäminen antaisi paremmat mahdollisuudet organisoida työtä uudelleen maistraatin sisällä ja siten lisätä tehokkuutta ja tuottavuutta. Lisäksi ohjelmaan sisältyy muita maistraatteihin liittyviä tuottavuuden lisäämistä koskevia toimenpiteitä, joita ovat

esimerkiksi maistraattien erikoistumiseen ja työn tasaamiseen liittyvät hankkeet.

Hallintoasioita käsiteltäessä ja päätöksiä tehtäessä käytetään enenevässä määrin hyväksi uuden tietotekniikan suomia mahdollisuuksia. Yhä useammissa tapauksissa viranomaiselle tehtävät hakemukset ja ilmoitukset voidaan tehdä ja lähettää sähköisesti ja asian käsittelyyn liittyviä tietoja talletetaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettäviin tietojärjestelmiin. Teknisten menetelmien kehittyminen antaa mahdollisuuden myös perinteisten toimintatapojen uudistamiseen, kuten muun muassa tehtävien jakamiseen uudella tavalla. Tämä puolestaan edellyttää, että esimerkiksi nykyisistä toimivaltajaoikeuksista maistraattien tehtävissä voidaan tarvittaessa luopua.

Maistraatit eroavat toisistaan esimerkiksi toimialueensa asukasluvun ja rekisteröintitapahtumien määrän suhteen. Maistraattien nykyisten toimialueiden yhdistäminen suuremmiksi kokonaisuuksiksi pienentäisi näitä eroja ja edesauttaisi maistraatin sisällä tapahtuvaa erikoistumista maistraatille kuuluvien tehtävien hoitamisessa ja mahdollisuutta työn tasaamiseen. Se ei kuitenkaan yksinään riitä voimavarojen käytön tehostamiseen ja tuottavuuden lisäämiseen. Tämän esityksen tavoitteena on tehostaa maistraattien voimavarojen käyttöä lisäämällä mahdollisuuksia maistraattien keskinäiseen erikoistumiseen ja työn tasaamiseen maistraattien kesken sekä päällekkäisen työn vähentämiseen. Esityksen tavoitteena on siten olemassa olevien resurssien tehokkaampi kohdentaminen. Samalla tavoitteena on siirtää maistraattien eräitä tehtäviä hoidettaviksi pääkaupunkiseudun ulkopuolella maistraattien toimintakyvyn varmistamiseksi sekä palvelujen saatavuuden turvaamiseksi.

Erikoistumisella tarkoitetaan jonkin maistraateille kuuluvan tehtävän antamista hoidettavaksi yhdelle tai useammalle maistraatille. Erikoistumisella pyritään kokoamaan yhteen tai muutama maistraattiin sellaisia tehtäviä, joiden määrä kokonaisuudessaan ei ole suuri ja jotka muutoin soveltuvat erikoistumistehtäväksi. Erikoistumisen tavoitteena on lisätä tehokkuutta, parantaa osaamista ja yhtenäistää ratkaisukäytäntöjä. Työn tasaamisen tarkoituksena on tasata tehtävien määrää eri maistraattien kesken maistraattien toiminta-

takyvyn varmistamiseksi.

Rekisterihallintolakiin ehdotetut muutokset

Tavoitteena on tehdä rekisterihallintolain säännöksiin tarvittavat välttämättömät muutokset siten, että sääntely vastaisi uuden perustuslain vaatimuksia sekä oikean säädöksen että asetuksenantovaltuutta koskevien säännösten täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden osalta. Lakiin lisättäisiin nykyisin asetukseen sisältyvät säännökset maistraatin toimialueella ja nimeä sekä maistraatin sijaintipaikkaa ja sen palveluyksiköitä koskevasta päätösvallasta, Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin johtamistoimivallasta sekä asioiden ratkaisemiseen liittyvästä toimivallasta näissä virastoissa. Hallintonselonteon linjauksen mukaisesti maistraattien toimipaikoista päättäminen siirrettäisiin poliittisen päätöksenteon tasolle eli lääninhallituksilta sisäasiainministeriön tehtäväksi.

Rekisterihallintolain säännöstä, joka koskee maistraatin tehtävien hoitamista Ahvenanmaan maakunnassa, selkeytettäisiin sanamuodoltaan siten, että lääninhallitus hoitaisi kaikkia maistraatille säädettyjä tehtäviä, ellei erikseen toisin säädettäisi. Asiasta ei olisi siten enää tarpeen säätää erikseen maistraattien tehtäviä koskevissa erityislaeissa.

Maistraattien erikoistuminen

Maistraattien toiminnan tehostamiseksi ja erikoistumisen mahdollistamiseksi ehdotetaan nimilakiin tehtäväksi tarvittavat muutokset, jotta nimen muuttamista koskevien hakemusten käsittely voitaisiin koota yhteen tai muutama maistraattiin. Nimilain mukaan maistraatti tekee päätöksen nimenmuutosasioissa. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi maistraattien keskinäisen toimivallan määrittämistä koskeva säännös, jonka mukaan nimenmuutoshakemusten käsittely voitaisiin antaa yhden tai useamman maistraatin hoidettavaksi, jos se olisi maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi tarpeen. Maistraateista, jotka olisivat toimivaltaisia antamaan päätöksen nimenmuutoshakemusten johdosta, säädettäisiin tarkemmin sisäasiainministeriön asetuksella. Hakemukset voitaisiin jättää mihin tahansa maistraattiin, jolloin

hakemuksen vastaanottaneen maistraatin tulisi toimittaa hakemus viipymättä sille maistraatille, joka olisi toimivaltainen antamaan päätöksen hakemuksen johdosta.

#### Työn tasaaminen maistraattien kesken

Maistraateissa tehtävän työn määrän tasaamiseksi maistraattien kesken ehdotetaan isyyslakiin ja perintökaareen tehtäväksi tarvittavat muutokset, jotka mahdollistaisivat isyyden tunnustamisen hyväksymiseen ja perukirjojen osakasluetteloiden vahvistamiseen liittyvien tehtävien siirtämisen tarvittaessa maistraatilta toiselle. Isyyden tunnustamisen vahvistamisessa toimivaltainen maistraatti määräytyisi pääsäännön mukaan lastenvalvojan toimialueen mukaan kuten nykyisinkin. Perukirjan osakasluettelon voisi ehdotuksen mukaan vahvistaa mikä tahansa maistraatti. Isyyslakiin ja perintökaareen lisättäisiin kuitenkin maistraattien keskinäistä toimivallan jakoa koskevat säännökset, joiden mukaan edellä mainitut tehtävät olisi mahdollista siirtää hoidettavaksi toisessa maistraatissa, jos se olisi tarpeen maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi. Sisäasiainministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin niistä maistraateista, joilta tehtävä siirrettäisiin ja niistä, joille tehtävä siirrettäisiin. Tarkoituksena on, että tehtäviä siirrettäisiin aluksi pääkaupunkiseudun maistraateista muihin maistraatteihin, mutta tarvittaessa tehtäviä voitaisiin siirtää myös muiden maistraattien välillä.

#### Päällekkäisen työn vähentäminen

Muuttoilmoitusten käsittelyn tehostamiseksi ja päällekkäisen työn vähentämiseksi ehdotetaan kotikuntalakia muutettavaksi siten, että toimivalta muuttoilmoituksen perusteella väestötietojärjestelmään tehtävän merkinnän tekemisessä voisi tietyissä tapauksissa olla myös muulla kuin alueellisesti määräytyvällä maistraatilla. Esimerkiksi valtakunnallisessa muuttoilmoitusten palvelupuhelimessa vastaanotetuista muuttoilmoituksista aiheutuvat merkinnät väestötietojärjestelmään voisi tehdä suoraan ilmoituksen vastaanottanut maistraatti, jos merkintä voitaisiin tehdä ilman lisäselvityksiä. Ilmoituksia ei enää tarvitsisi siirtää edelleen nykyisten säännösten mukaan

toimivaltaiselle maistraatille tietojen väestötietojärjestelmään tallettamista varten. Ilmoitukset, joita ei voida tallettaa väestötietojärjestelmään suoraan, vaan jotka vaativat tarkempaa selvittelyä ennen merkinnän tekemistä, siirrettäisiin kuitenkin edelleen henkilön kotikunnan maistraatille. Tämä vastaisi näissä tapauksissa asian selvittämisestä ja merkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään.

### 3. Esityksen vaikutukset

#### 3.1. Taloudelliset vaikutukset

Nimenmuutoshakemusten käsittely yhdessä tai muutamassa maistraatissa merkitsee sitä, että myös merkinnät väestötietojärjestelmään tekisi nimenmuutoksesta päätöksen tehnyt maistraatti. Tämä koskee myös niitä tilanteita, joissa isyyden tunnustamisen hyväksymiseen liittyvät tehtävät olisi siirretty toiseen maistraattiin. Kotikuntalakiin ehdotetun muutoksen mukaan merkinnän väestötietojärjestelmään saisi tietyissä tapauksissa tehdä myös muu kuin henkilön kotikunnan maistraatti. Ehdotettujen muutosten toteuttaminen aiheuttaa muutoksia väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitoon liittyviin tallennusohjelmiin, mistä aiheutuu jonkin verran kertaluonteisia kustannuksia.

Erikoistumisella ja työn tasaamisella voidaan tehostaa maistraattien toimintaa ja saada aikaan säästöjä tehtäviin käytettävän henkilötöymäärän vähentymisen johdosta. Päällekkäisen työn väheneminen muuttoilmoitusten käsittelyssä säästää tietojen tallentamiseen käytetyn henkilötöymäärää ja alentaa siten tietojen ylläpidon kustannuksia.

#### 3.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Nimenmuutoshakemusten käsittely yhdessä tai useammassa maistraatissa sekä isyyden tunnustamisen hyväksymisten ja perukirjan osakasluetteloiden vahvistamisten siirto toiseen maistraattiin vähentää työmäärää tehtäviä siirtävissä maistraateissa ja lisää näistä tehtävistä aiheutuvaa työmäärää tehtäviä vastaanotavissa maistraateissa. Muuttoilmoituksen johdosta aiheutuvien merkintöjen tekeminen väestötietojärjestelmään suoraan il-



moituksen vastaanottaneessa maistraatissa vähentää ilmoitusten tallennustyötä muissa maistraateissa.

Tavoitteena on, että tehtäviä siirrettäisiin aluksi pääkaupunkiseudun maistraateista muualla hoidettaviksi ja niitä siirrettäisiin maistraatteihin, joissa tehtävien määrä on vähentynyt. Töiden tasaaminen maistraattien kesken siirtämällä tehtäviä hoidettavaksi toisessa maistraatissa on vaihtoehto resurssien siirtämiselle niiltä alueilta, joissa väestön määrä ja sitä kautta maistraatin tehtävien määrä on vähentynyt.

Ehdotettujen maistraattien erikoistumiseen ja työn tasaamiseen liittyvien säädösmuutosten toteuttaminen käytännössä edellyttää, että ennen tehtävien siirtoa toiseen maistraattiin tehdään tarkemmat selvitykset maistraattien nykyisistä resursseista ja työtilanteesta. Lisäksi on tehtävä selvitys siirrettävien tehtävien määrästä ja siirron vaikutuksista henkilöstöön sekä tehtäviä luovuttavassa että vastaanottavassa maistraatissa, jotta erikoistumisen ja tehtävien siirtämisen vaatimat henkilöstöresurssit pystytään mitoittamaan oikein. Ennen tehtävien siirron toteuttamista on henkilöstösuunnitelmien ja toiminnallisten suunnitelmien lisäksi tehtävä myös tarvittavat tietojärjestelmämuutokset. Perukirjan osaksluettelon vahvistaminen ja hakemukseen perustuva nimenmuutos ovat julkisoikeudellisia maksullisia suoritteita, jonka vuoksi tehtävien siirrosta aiheutuu muutoksia maistraattien tulokertymään. Tämä tullaan ottamaan huomioon määrärahojen jaossa maistraateille. Tehtäväsiirtoja toteutettaessa on muutoinkin suunniteltava huolellisesti määrärahojen kohdentaminen maistraateille.

### 3.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Suku- ja etunimen muuttamista ja perukirjan osaksluettelon vahvistamista koskevat hakemukset voitaisiin ehdotuksen mukaan toimittaa mille tahansa maistraatille. Muutto- ja maastamuuttoilmoitukset voidaan jo nykyisin voimassa olevan kotikuntalain mukaan toimittaa mille tahansa maistraatille. Lastenvalvojan olisi toimitettava isyyden tunnustamisen hyväksymiseen liittyvät asiakirjat sille maistraatille, joka olisi toimivaltainen hyväksymään tunnustamisen.

Ehdotukset nimilain ja perintökaaren muut-

tamisesta parantaisivat kansalaisten palvelua ja helpottaisivat asiointia, kun hakemukset suku- ja etunimen muuttamisesta sekä perukirjan osaksluettelon vahvistamisesta voitaisiin toimittaa mihin tahansa maistraattiin. Nimenmuutoksiin ja perukirjan osaksluettelon vahvistamiseen liittyvässä kansalasiin kohdistuvassa tiedottamisessa hakemukset ohjattaisiin toimittamaan suoraan niille maistraateille, jotka olisivat toimivaltaisia käsittelemään näitä asioita. Kaikki maistraatit antaisivat kuitenkin edelleen hakemusten viereilepanoon ja asian käsittelyyn liittyvää neuvontaa. Lisäksi ne ottaisivat hakemukset vastaan ja toimittaisivat ne tarvittaessa edelleen toimivaltaiselle maistraatille, jos asiakas haluaisi jättää asiakirjat henkilökohtaisesti asiakäynnin yhteydessä.

Suku- ja etunimen muuttamista koskevien hakemusten käsittely vain yhdessä tai muutamassa maistraatissa lisää näitä asioita käsittelevien virkamiesten kokemusta ja asiantuntemusta sekä edesauttaa yhtenäisen ratkaisukäytännön luomista ja sen seurauksena hakijoiden tasavertaista kohtelua.

Isyyden vahvistaminen maistraatin hyväksymällä tunnustamisella on rutiiniluontoinen toimenpide, koska lastenvalvoja on jo hankkinut asiassa tarvittavan selvityksen. Hakijan kannalta tehtävän siirrolla muuhun kuin lastenvalvojan toimialueen maistraattiin ei olisi merkitystä, koska isyyden vahvistamista hakevut asioisivat jatkossakin lastenvalvojan kanssa, jonka toimivalta määräytyy alueellisesti.

Muuttoilmoituksen johdosta tehtävän merkinnän saisi eräissä tapauksissa tehdä muukin kuin alueellisesti toimivaltainen maistraatti. Tietojen väestötietojärjestelmään rekisteröinnin jälkeen ilmoittajan uuteen osoitteeseen lähetetään kirjallinen vahvistusilmoitus muuttoilmoituksen perusteella rekisteröidyistä tiedoista. Ilmoittajalla on näin mahdollisuus tarkistaa, että ilmoitetut tiedot on rekisteröity oikein. Kotikuntalain 16 ja 17 §:n mukaan mahdollisen asia- tai kirjoitusvirheen korjaamisesta vastaa merkinnän tehnyt maistraatti. Vahvistusilmoituksesta käy ilmi, mikä maistraatti on tehnyt merkinnän, joten ilmoittaja voi tämän tiedon perusteella ottaa tarvittaessa yhteyttä merkinnän tehneeseen maistraattiin.

#### 4. Asian valmistelu

##### 4.1. Valmisteluvaiheet ja –aineisto

Sisäasiainministeriö asetti 16 päivänä elokuuta 2004 työryhmän selvittämään maistraattien välistä erikoistumista. Työryhmä teki raportissaan (Sisäasiainministeriön julkaisuja 7/2005) ehdotukset niistä tehtäväryhmistä, joissa maistraatit voisivat erikoistua ja ehdotukset siitä, mitkä maistraatin tehtävistä soveltuisivat työn tasaamiseen. Tähän esitykseen sisältyvät ehdotukset nimilain, isyyslain, perintökaaren ja kotikuntalain muuttamiseksi pohjautuvat työryhmän raporttiin ja siitä saatuihin lausuntoihin. Ehdotusten jatkovalmistelu on tehty sisäasiainministeriössä. Nimilain, isyyslain ja perintökaaren säännösten muuttamiseen liittyvät ehdotukset on valmisteltu yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

Työryhmä teki myös eräitä muita maistraattien toiminnan tehostamiseen liittyviä ehdotuksia, joiden valmistelu on vireillä. Oikeusministeriössä on valmisteilla maistraateissa tehtävän työn tasaamisen mahdollistamiseksi muutos holhoustoimesta annettuun lakiin siten, että holhousviranomaiselle kuuluvia tilien tarkastustehtäviä voitaisiin antaa tehtäväksi muussakin maistraatissa kuin alueellisesti toimivaltaisessa maistraatissa.

##### 4.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, nimilautakunta, Väestörekisterikeskus, maistraatit, Suomen pankkiyhdistys, Suomen asianajajaliitto, Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry, Valtion toimihenkilöliitto VALTO ry ja Valtion erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry.

Maistraateista 21 antoi lausunnon. Noin neljäsosa maistraateista ja Suomen Henkikirjoittajayhdistys eivät pitäneet perusteltuna tehtävien siirron mahdollistamista maistraattien välillä. Ehdotettuja tehtäväsiirtoja pidettiin vaikutuksiltaan vähäisinä ja sitä kautta riittämättömänä keinona töiden tasaamiseen tai resurssipulan poistamiseen, taikka esitettiin, että ehdotusten toteuttaminen tulisi siirtää myöhemmäksi. Läheisyysperiaatteen to-

teutumisen kannalta ei pidetty hyvänä, että tehtävien siirroista päätettäisiin ministeriössä. Osa maistraateista katsoi, että tehtävien siirtoa maistraatista toiseen ei tulisi tehdä mahdolliseksi, vaan sen sijaan tulisi esimerkiksi palkata lisää henkilökuntaa ruuhkautuneisiin maistraatteihin.

Osa tehtäväsiirtoja kannattaneista maistraateista piti parempana, että siirrot toteutettaisiin maistraattien välisiin sopimuksiin perustuen sen sijaan, että asiasta säädettäisiin. Siirrettäväksi ehdotetuista tehtävistä esitettiin maistraattien lausunnoissa mielipiteitä sekä puolesta että vastaan. Joissakin maistraattien lausunnoissa tuotiin esille, että maistraattien toimintaa tulisi tehostaa muilla keinoin kuin tehtäviä siirtämällä tai mainittiin muita tehtäviä, jotka sopisivat siirrettäväksi maistraattien välillä paremmin kuin nyt ehdotetut tehtävät.

Eräät lausunnonantajat katsoivat, että maistraatille kuuluvasta toimivallasta tulisi säätää tyhjentävästi lain tasolla ja pitivät perustuslain kannalta kyseenalaisena tai tulkinanvaraisena ehdotusta siitä, että tehtäviä siirtävistä ja vastaanottavista maistraateista voitaisiin säätää tarkemmin sisäasiainministeriön asetuksella. Osassa näistä lausunnoista oli lisäksi mainittu, että asetuksenantovaltuutta koskevat säännökset eivät ole tältä osin riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Lausuntojen johdosta on täydennetty yksityiskohtaisten perustelujen kohtaa 4, jossa käsitellään esityksen suhdetta perustuslakiin ja sääntämisjärjestystä, sekä tarkennettu lakiehdotuksiin sisältyviä asetuksenantovaltuutta koskevia säännöksiä.

Osa maistraateista ja kaikki muut lausunnonantajat pitivät ehdotusta pääosin perusteltuna. Useissa lausunnoissa korostettiin asiakasnäkökulman huomioon ottamista tehtävien siirrossa ja pidettiin tärkeänä siirtojen käytännön toteuttamista siten, että palvelujen laatu ja saatavuus eivät heikkene. Eräissä lausunnoissa kiinnitettiin huomiota tehtäväsiirtojen vaikutuksiin henkilöstön kannalta ja esitettiin myös muita siirtojen vaikutuksiin sekä käytännön toteutukseen liittyviä kannanottoja ja ehdotuksia. Lisäksi lausunnoissa esitettiin joitakin huomautuksia myös muihin pykäläehdotuksiin ja esityksen perusteluihin, jotka on pyritty ottamaan huomioon jatkovalmistelussa.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### 1. Lakiehdotusten perustelut

#### 1.1. Rekisterihallintolaki

3 §. Pykälässä säädetään väestökirjanpidon ja muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisista, joita ovat maistraatit. Pykälän 1 momentin mukaan maistraatit toimivat kihlakunnanvirastojen yksikköinä tai erillisinä virastoina ja sisäasiainministeriön päätöksellä maistraatti voi hoitaa toimialaansa kuuluvia tehtäviä myös läänin toisessa kihlakunnassa. Maistraatin toimialueeseen voi siten kuulua yksi tai useampi kihlakunta. Voimassa olevan rekisterihallintoasetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan maistraatin sijaintikihlakunnasta ja maistraattien toimialueista päättää sisäasiainministeriö. Säännös ehdotetaan siirrettäväksi lain tasolle tämän pykälän 1 momenttiin. Lisäksi lain tasolle pykälän 1 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen rekisterihallintoasetuksen 2 §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös, joka koskee maistraatin nimeen, sijaintipaikkaan ja maistraatin palveluyksiköihin liittyvää päätösvaltaa. Lääninhallituksille nykyisin kuuluva toimivalta päättää maistraatin toimintayksiköistä eli maistraatin sijaintipaikasta ja maistraatin palveluyksiköistä ehdotetaan siirrettäväksi sisäasiainministeriölle. Maistraatin nimestä päättäisi lääninhallitus kuten nykyisinkin. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan selkeyden vuoksi lisättäväksi myös maininta siitä, että muista maistraatin tehtävistä säädetään erikseen. Väestörekisterikeskusta koskeva vastaava maininta sisältyy jo nykyisin lain 2 §:ään.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että siinä tulisi otetuksi huomioon myös muiden maistraatin vastuulle säädettyjen tehtävien kuin rekisterihallinnon paikallisviranomaiselle kuuluvien tehtävien hoitaminen Ahvenanmaan maakunnassa. Nykyisen säännöksen mukaan lääninhallitus hoitaa rekisterihallinnon paikallisviranomaisen tehtäviä Ahvenanmaan maakunnassa. Maistraateille kuuluvista muista tehtävistä säädetään erikseen useassa erityislaissa, joihin yleensä sisältyy myös erillinen säännös siitä, että kyseisessä laissa maistraatille sää-

dettyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa lääninhallitus. Kaikissa tapauksissa asiasta ei kuitenkaan ole erikseen säädetty erityislaissa, vaikka tehtävät käytännössä hoitaa lääninhallitus. Oikeustilan selkeyttämiseksi ehdotetaan, että asiasta säädettäisiin rekisterihallintolaissa riittävän selkeästi siten, että myös muista kuin tässä laissa tarkoitetuista maistraatille kuuluvista tehtävistä vastaisi Ahvenanmaan maakunnassa lääninhallitus, ellei laissa erikseen toisin säädettäisi. Asiasta ei olisi siten tarpeen enää säätää erikseen kutakin maistraatin tehtävää koskevassa erityislaissa.

Pykälän 3 momentin nojalla sisäasiainministeriön tulisi kuulla lääninhallitusta ennen 1 momentissa tarkoitetun asetuksen antamista.

3 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a §, jonka 1 momentissa säädettäisiin Väestörekisterikeskuksen ja 2 momentissa maistraatin johtamistoimivallasta, virastojen sisäisestä organisoinnista sekä niiden työjärjestysten vahvistamiseen liittyvästä toimivallasta. Väestörekisterikeskuksen johtamisesta ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta sekä työjärjestyksen vahvistamisesta vastaisi ylijohtaja ja maistraatissa vastaava toimivalta olisi maistraatin päälliköllä. Sisällöltään säännös vastaisi nykyisen rekisterihallintoasetuksen 8 ja 13 §:ää, jotka on tarkoitus kumota tarpeettomina.

3 b §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 b §, jonka 1 momentissa säädettäisiin ratkaisuvallan käyttämisestä Väestörekisterikeskuksessa ja 2 momentissa vastaavasta toimivallasta maistraatissa. Sisällöltään säännös vastaisi pääosin nykyisen rekisterihallintoasetuksen 9 §:n 1 ja 2 momenttia, jotka on tarkoitus kumota tarpeettomina. Asioiden ratkaiseminen esittelystä kuuluisi kuitenkin niihin seikkoihin, joista voitaisiin määrätä virastojen työjärjestyksissä. Lain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta työjärjestyksellä määrättävistä asioista. Säännös maistraatin päällikön sijaisen määräämisestä, joka sisältyy nykyisin asetuksen 9 §:n 3 momenttiin, säilytettäisiin asetuksessa.

4 §. Lakiin sisältyvää asetuksenantovaltuutta koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että se täyttäisi sääntelyn

täsmällisyydelle ja tarkkarajaisuudelle asetetut vaatimukset. Pykälän 1 momentissa mainittaisiin, mistä laissa säädetyistä seikoista annettaisiin tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin tehtävistä.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin, mistä asioista voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää rekisterihallinnon muusta organisaatiosta, tulosoajauksesta, maistraatin päällikön sijaisen määräämisestä, virkojen kelpoisuusvaatimuksista, virkojen täytöstä sekä muista henkilöstöä koskevista asioista. Voimassa olevaan rekisterihallintoasetukseen sisältyy säännöksiä muun muassa rekisterihallinnon yhteistyöryhmästä, määrärahojen osoittamisesta sekä eräistä maistraatin henkilöstöasioihin liittyvästä päätösvallassa. Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin työjärjestyksissä annettaisiin tarkemmat määräykset virastojen sisäisestä organisaatiosta, asioiden ratkaisemisesta sekä muista virastojen sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista.

## 1.2. Kotikuntalaki

**7 e §.** *Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon 9 §:ään lisättäväksi ehdotettu uusi 4 momentti. Säännöstä tarkennettaisiin siten, että ilmoituksen vastaanottajalle säädetty velvollisuus toimittaa ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä 7 b §:n 1 momentissa tarkoitettulle maistraatille ei koskisi niitä tilanteita, joissa ilmoituksen vastaanottaneella maistraatilla olisi 9 §:n uuden 4 momentin perusteella oikeus tehdä ilmoituksen johdosta merkintä väestötietojärjestelmään 7 b §:ssä tarkoitettuna maistraatin puolesta.

**9 §.** *Kotikuntaa ja väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan myös muu maistraatti kuin 7 b §:ssä tarkoitettu maistraatti voisi tietyissä tapauksissa tehdä vastaanottamansa ilmoituksen johdosta merkinnän väestötietojärjestelmään. Oikeus merkinnän tekemiseen rajattaisiin niihin ilmoituksiin, joita koskevat merkinnät väestötietojärjestelmään voitaisiin tehdä suoraan ilmoit-

uksen perusteella ilman lisäselvityksiä. Muu kuin 7 b §:ssä tarkoitettu maistraatti, joka on ottanut ilmoituksen vastaan, ei saisi tehdä merkintää esimerkiksi silloin, jos uutta asuntoa ei pystytä yksilöimään suoraan ilmoituksen perusteella tai jos henkilö muuttaa asunosta, eikä hänellä ole tämän jälkeen vakinaista asuntoa. Näissä tapauksissa on yleensä tarpeen ottaa yhteyttä ilmoituksen tekijään tai tehdä muuta selvittelyä ennen kuin merkintä väestötietojärjestelmään voidaan tehdä. Selvittelytyötä vaativat tapaukset on tarkoituksemukaista käsitellä edelleen siinä maistraatissa, jonka alueella ilmoittajan uusi asunto on.

Ehdotetun uuden 4 momentin mukaan sisäasiainministeriöllä olisi toimivalta määrätä asetuksella tarkemmin niistä ilmoituksista, joita koskevat merkinnät myös muu ilmoituksen vastaanottanut maistraatti voisi tehdä väestötietojärjestelmään 7 b §:ssä tarkoitettuna maistraatin puolesta, ja maistraateista, jotka voisivat tehdä merkinnän.

Nykyisin sisäasiainministeriöllä on vastavanlainen valtuus koskien ilmoitusten vastaanottamiseen liittyvien tehtävien järjestämistä, josta säädetään 7 b §:n 2 momentissa. Säännöksen mukaan muutto- ja maastamuuttoilmoituksen voi ottaa vastaan mikä tahansa maistraatti. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset muutto- ja maastamuuttoilmoitusten vastaanottamiseen liittyvien tehtävien jakamisesta maistraattien kesken. Tämän valtuussäännöksen nojalla annetun, 1 päivänä tammikuuta 2005 voimaan tulleen asetuksen (1099/2004) mukaan valtakunnalliseen muuttoilmoitusten palvelupuhelimeen virka-aikana tehtyjen suomenkielisten muuttoilmoitusten vastaanotto on tällä hetkellä keskitetty Rovaniemen maistraatin Kemijärven palveluysikköön. Ilmoitusten vastaanottamiseen osallistuvat lisäksi eräät muut maistraatit. Edellä mainittuun palvelupuhelimeen tehtyjen ruotsinkielisten ilmoitusten vastaanottamisesta vastaa Vaasan maistraatin Pietarsaaren palveluysikkö.

Tarkoituksena on, että edellä mainitussa palvelupuhelimessa ilmoituksia vastaanottavat maistraatit voisivat tehdä myös merkinnät väestötietojärjestelmään niissä tapauksissa, joissa merkintä on mahdollista tehdä ilman lisäselvittelyä. Myös muiden kuin puheli-

mitse tehtyjen ilmoitusten perusteella tehtävät merkinnät väestötietojärjestelmään voitaisiin tarvittaessa keskittää yhteen tai useampaan maistraattiin. Merkinnän tehnyt maistraatti vastaisi merkinnän oikeellisuudesta.

### 1.3. Nimilaki

**14 §. Sukunimiviranomaiset.** Pykälässä säädetään sukunimiasioita käsittelevästä viranomaisesta, joka on maistraatti. Päätöksen sukunimen muuttamista koskevassa asiassa antaa nykyisten säännösten mukaan se maistraatti, jolle hakemus on 15 §:n mukaan tehtävä. Hakemus on 15 §:n mukaan tehtävä sille maistraatille, jonka toimialueella hakijalla on kotikunta tai väestökirjanpitokunta.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maistraatin alueellisesti määräytyvästä toimivallasta sukunimen muuttamista koskevissa asioissa luovuttaisiin. Toimivalta olisi lähikohtaisesti kaikilla maistraateilla. Pykälässä ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että päätösvalta sukunimen muuttamista koskevissa asioissa voitaisiin antaa yhdelle tai useammalle maistraatille, jos se on maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi tarpeen. Maistraattien toimintaa nimenmuutoshakemusten käsittelyssä voitaisiin tehostaa kokoomalla tehtävässä tarvittava asiantuntemus yhteen tai muutamaamaan maistraattiin. Tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi olisi kysymys esimerkiksi silloin, kun erikoistumistehtävä annettaisiin pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitseville maistraateille. Tarkemmat säännökset niistä maistraateista, jotka erikoistuisivat tehtävän hoitamiseen, annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin myös toimivallan jakautumisen perusteista maistraattien kesken. Toimivalta voitaisiin jakaa esimerkiksi hakemuksessa käytetyn kielen perusteella.

Nimilain 32 d §:n 2 momentin nojalla tämän pykälän säännöksiä sovellettaisiin myös etunimen muuttamista koskeviin hakemuksiin.

**15 §. Hakemus sukunimen muuttamisesta.** Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon 14 §:ään ehdotettu muutos, jonka mukaan maistraatin nykyises-

tä, hakijan kotikuntaan tai väestökirjanpitokuntaan perustuvasta toimivallan määräytymisen perusteesta luovuttaisiin. Hakemus sukunimen muuttamisesta voitaisiin ehdotuksen mukaan toimittaa mille tahansa maistraatille. Jos toimivalta on 14 §:ään sisältyvän valtuussäännöksen perusteella annettu tietylle maistraatille, hakemuksen vastaanottanut maistraatti olisi velvollinen toimittamaan hakemuksen viipymättä edelleen tälle maistraatille.

Nimilain 32 d §:n 2 momentin nojalla tämän pykälän säännöksiä sovellettaisiin myös etunimen muuttamista koskeviin hakemuksiin.

**27 §. Suomen viranomaisen toimivalta sukunimeä koskevassa asiassa.** Pykälän 2 momentissa säädetään muun muassa siitä, mille maistraatille hakemus on tehtävä, jos sukunimen muuttamista koskevan hakemuksen tekee Suomen kansalainen, jolla on kotipaikka muussa valtiossa kuin Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa. Lain 15 §, jota ehdotetaan muutettavaksi siten, että hakemus sukunimen muuttamisesta voitaisiin toimittaa mille tahansa maistraatille, tulisi sovellettavaksi myös tässä pykälässä tarkoitettuihin sukunimen muuttamista koskeviin hakemuksiin, jonka vuoksi säännökseen sisältyvä maininta hakemusten toimittamisesta maistraatille voidaan tarpeettomana poistaa. Jos toimivalta on 14 §:ään sisältyvän valtuussäännöksen perusteella annettu tietylle maistraatille, hakemuksen vastaanottanut maistraatti olisi velvollinen toimittamaan hakemuksen viipymättä edelleen tälle maistraatille.

### 1.4. Isyyslaki

**20 §. Tunnustamisen voimaansaattaminen.** Pykälän mukaan isyyden tunnustamisen hyväksymistä koskevan asian ratkaisee maistraatti. Maistraatin toimivalta määräytyy siten, että tunnustamisen hyväksyy lastenvalvojan toimialueen maistraatti. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että lastenvalvojan tulisi lähettää hyväksymiseen liittyvät asiakirjat sille maistraatille, joka on toimivaltainen ratkaisemaan asian. Toimivaltaisesta maistraatista säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Maistraatin nykyisen toimivallan määräytymisen peruste ehdotetaan säily-

tettäväksi lähtökohtaisesti ennallaan. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin kuitenkin säätää, että maistraatin toimivalta ratkaista isyyden tunnustamisen vahvistamista koskevat asiat siirtyy toiselle maistraatille, jos se on maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi tarpeen. Isyyden tunnustamisen hyväksymistä koskevat asiat voitaisiin siirtää toiseen maistraattiin toiminnan tehostamiseksi esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa maistraatti ei suoriudu kaikista sille kuuluvista tehtävistä nykyisillä henkilöstövoimavaroilla. Tehtävien siirtämisestä toiseen maistraattiin tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi olisi kysymys esimerkiksi silloin, kun tehtäviä siirrettäisiin pääkaupunkiseudun maistraateista muualle Suomeen maistraattien keskinäisen työmäärän tasaamiseksi sen sijaan, että pääkaupunkiseudun maistraatteihin jouduttaisiin esimerkiksi siirtämään virkoja niistä maistraateista, joissa tehtävät ovat vähentyneet. Tarkemmat säännökset niistä maistraateista, joilta tehtävä siirtyisi ja niistä, joille tehtävä siirtyisi, annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin myös toimivallan jakautumisen perusteista tehtävät vastaanottavien maistraattien kesken. Toimivalta voitaisiin jakaa esimerkiksi asiakirjoissa käytetyn kielen perusteella. Säännös mahdollistaisi siis esimerkiksi sellaisen asetuksen antamisen, jolla tietyn maistraatin toimivalta käsitellä isyyden tunnustamisen hyväksymistä koskevat asiat siirrettäisiin suomenkielisten asioiden osalta yhteen maistraattiin ja muunkielisten asioiden osalta toiseen maistraattiin.

Tarkoituksena on, että isyyden tunnustamisen vahvistamista koskevat asiat siirrettäisiin aluksi pääkaupunkiseudun maistraateista muihin maistraatteihin, mutta tarvittaessa tehtävien siirto voitaisiin toteuttaa myös muiden maistraattien kesken.

Pykälän 3 momentti vastaa sisällöltään asiallisesti nykyisin voimassa olevan pykälän 2 momenttia ja pykälän 4 momentti nykyisin voimassa olevan pykälän 3 momenttia.

22 §. *Kanneoikeus*. Edellä 20 §:ään ehdotetun muutoksen johdosta, jonka seurauksena isyyden tunnustamisen hyväksymisen edellytyksistä säädettäisiin 20 §:n uudessa 3 mo-

mentissa, tämän pykälän 2 momenttiin sisältyvä viittaus 20 §:n 2 momentin 2 kohtaan ehdotetaan korvattavaksi viittauksella 20 §:n 3 momentin 2 kohtaan.

### 1.5. Perintökaari

**20 luku. Perunkirjoituksesta. 9 a §.** Pykälässä säädetään perukirjan osakasluettelon vahvistamisesta, joka kuuluu maistraatin tehtäviin. Maistraatin toimivalta määräytyy nykyisin pykälän 2 momentin mukaan siten, että vahvistuksen antaa se maistraatti, jonka virka-alueeseen perittävän kotikunta kuului hänen kuollessaan. Tästä toimivaltarajoituksesta ehdotetaan luovuttavaksi, jolloin hakemus perukirjan osakasluettelon vahvistamisesta voitaisiin toimittaa mihin tahansa maistraattiin ja lähtökohtaisesti mikä tahansa maistraatti voisi antaa vahvistuksen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin kuitenkin säätää, että maistraatin on siirrettävä vahvistuksen antamista koskevat asiat toisen maistraatin käsiteltäväksi. Asetuksen antamisen edellytyksenä olisi, vastaavalla tavalla kuin edellä isyyslain 20 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on tarkemmin esitetty, että tehtävien siirto olisi tarpeen maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi. Tarkemmat säännökset asioita siirtävistä ja vastaanottavista maistraateista annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin myös toimivallan jakautumisen perusteista tehtävät vastaanottavien maistraattien kesken. Toimivalta voitaisiin jakaa esimerkiksi hakemuksessa käytetyn kielen perusteella. Säännös mahdollistaisi siis esimerkiksi sellaisen asetuksen antamisen, jolla tietyn maistraatin olisi siirrettävä perukirjan osakasluettelon vahvistamista koskevat asiat suomenkielisten asioiden osalta yhteen maistraattiin ja muunkielisten asioiden osalta toiseen maistraattiin.

Tarkoituksena on, että perukirjan osakasluettelon vahvistamista koskevat asiat siirrettäisiin aluksi pääkaupunkiseudun maistraateista muihin maistraatteihin, mutta säännös mahdollistaisi laissa säädetyin edellytyksin tehtävien siirtämisen myös muiden maistraattien välillä.

Pykälän nykyinen 2 momentti sisältää maistraatin toimivallan määräytymistä koskevan säännöksen lisäksi säännöksen perukirjan osaksluettelon vahvistamisen yleisestä edellytyksestä, jonka mukaan osaksluettelo voidaan vahvistaa, jos perittävällä on ollut kuolleessaan kotikunta Suomessa. Maininta tästä edellytyksestä ehdotetaan siirrettäväksi pykälän 1 momentin alkuun.

Rekisteritoimiston nimi muuttui maistraatiksi rekisterihallintolain tullessa voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996, jonka vuoksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi myös tästä johtuvat muutokset.

9 b ja 9 c §. Pykäliin ehdotetaan tehtäväksi maistraatin nimen muuttamisesta johtuvat vastaavat muutokset kuin 9 a §:ään.

## 2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetut muutokset rekisterihallintolakiin aiheuttavat muutoksia rekisterihallintoasetukseen. Asetuksesta kumottaisiin ne säännökset, jotka esityksen mukaan siirrettäisiin lain tasolle.

Ehdotettujen lakien voimaantulon johdosta annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella tarkemmat säännökset tehtävien siirtämisestä sekä tehtäviä siirtävistä ja vastaanottavista maistraateista.

## 3. Voimaantulo

Riittävän ajan varaamiseksi tehtäväsiirtojen edellyttämien selvitysten ja suunnitelmien sekä tarvittavien tietojärjestelmämuutosten tekemistä varten ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

## 4. Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Säännöksen perustelujen mukaan yleisillä perusteilla tarkoitetaan lähinnä yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia. Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen tehtäviin sisältyy julkisen vallan käyttöä,

jonka vuoksi niitä koskevista yleisistä perusteista on säädettävä lailla. Rekisterihallintolaki sisältää jo nykyisin edellä mainittuja rekisterihallinnon viranomaisia koskevat perussäännökset. Lakiin ehdotetaan kuitenkin lisättäviksi nykyisin rekisterihallintoasetukseen sisältyvät säännökset maistraatin toimialuetta ja nimeä sekä maistraatin sijaintipaikkaa ja palveluyksiköitä koskevasta päätösvallasta sekä Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin johtamistoimivallasta ja asioiden ratkaisemiseen liittyvästä toimivallasta.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Lain mukaan toimivaltaisesta viranomaisesta nimenmuutoshakemuksia, isyyden tunnustamisen vahvistamista ja perukirjan osaksluetteloiden vahvistamista koskevia asioita käsiteltäessä sekä muutto- tai maastamuuttoilmoituksen johdosta väestötietojärjestelmään tehtävien merkintöjen tekemisessä säädetään nimilaisissa, isyyslaisissa, perintökaareissa ja kotikuntalaisissa siten, että toimivaltainen viranomainen näissä asioissa on maistraatti. Maistraattien keskinäisestä toimivallan jaosta on näissä maistraattien tehtäviä koskevissa erityislaeissa nykyisin säädetty siten, että toimivalta määräytyy alueellisesti eli sillä perusteella, minkä maistraatin toimialueella esimerkiksi hakijan tai ilmoitusvelvollisen kotikunta tai väestökirjanpitokunta on. Näihin lakeihin ehdotetaan lisättäviksi maistraattien keskinäisen toimivallan määräytymistä koskevat säännökset, joiden mukaan edellä mainituissa tehtävissä maistraatin toimivallan määräytymisestä alueellisin perustein pääsäännön mukaan luovuttaisiin.

Esityksessä ehdotetaan, että edellä mainittuja maistraatille kuuluvia tehtäviä voitaisiin koota yhteen tai useampaan maistraattiin taikka siirtää käsiteltäväksi toisessa maistraatissa, jos se olisi maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi tarpeen. Tehtävien siirtämisen edellytyksistä säädettäisiin lain tasolla. Tarkemmat säännökset tehtävien siirrostä sekä tehtäviä siirtävistä ja vastaanottavista maistraateista annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Kussakin tehtävässä toimivaltaisesta viranomaisesta olisi siten

lainsäädännöllisesti aukottomasti säädetty.

Perustuslakivaliokunta on useissa eri lausunnoissaan (esim. PeVL 18/2004 ja siinä viitatus seitsemän muuta lausuntoa) ottanut kantaa säännösehdoiksi, jotka koskevat tehtävien siirtämistä viranomaisten välillä. Valiokunta on suhtautunut pidättyvästi sääntelyyn, joka mahdollistaa tehtävien rajoituksettoman siirron toiselle viranomaiselle. Valiokunnan lausunnoissa käsitellyistä ehdotuksista ei ole esimerkiksi käynyt selkeästi ilmi, mikä viranomainen on tiettyssä asiassa toimivaltainen tai miltä osin toimivalta siirtyisi toiselle viranomaiselle. Kysymys on voinut olla myös siitä, että ehdotuksen mukaan viranomainen voisi itse päättää siirtääkö se sille kuuluvan tehtävän toiselle viranomaiselle, tai siitä, että viranomaiset voisivat keskenään sopia, kumpi niistä hoitaa tietyn tehtävän. Edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 18/2004) mukaan valiokunta on etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti (PeVL 21/2001) tai muuten täsmällisesti (PeVL 47/2001) tai että ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat (PeVL 45/2001) sekä toimivallan siirtämisen edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (PeVL 17/2004 ja PeVL 7/2001).

Tässä hallituksen esityksessä on kysymys rekisterihallinnon sisäisestä järjestelystä, jossa tiettyjä erikseen määriteltyjä maistraatille kuuluvia tehtäviä voitaisiin siirtää käsiteltäväksi toisessa maistraatissa kutakin tehtävää koskevassa erityislaissa erikseen säädetyin edellytyksin. Lakeihin sisältyvien valtuus-

säännösten nojalla annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella tarkemmat säännökset tehtävien siirtämisestä sekä tehtäviä luovuttavista ja vastaanottavista maistraateista.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä on kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esim. PeVL 1/2004 vp). Rekisterihallintolakiin sisältyvää asetustenantovaltuutta koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että se täyttäisi perustuslakivaliokunnan käytännössä asetetut vaatimukset. Säännöksessä mainittaisiin, mistä rekisterihallintolaissa säädetyistä asioista voitaisiin antaa tarkemmat säännökset asetuksella, ja lisäksi siinä lueltaisiin, mistä asioista säädettäisiin asetustasolla.

Esityksen mukaan nimilakiin, isyyslakiin, perintökaareen ja kotikuntalakiin lisättäisiin valtuussäännökset, joiden perusteella olisi mahdollista poiketa näissä laeissa säädetyistä maistraatin toimivallan määräytymisen lähtökohtaisesta perusteesta tiettyin laeissa erikseen mainituin edellytyksin. Valtuussäännökset sisältäisivät ministeriön asetustenantovaltan käyttämistä koskevia rajoituksia.

Edellä mainitun johdosta hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan säätää tavallisesa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:



## 1.

**Laki****rekisterihallintolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:  
*muutetaan* 15 päivänä maaliskuuta 1996 annetun rekisterihallintolain (166/1996) 3 ja 4 §, sellaisena kuin niistä on 3 § osaksi laissa 616/1998, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 3 a ja 3 b § seuraavasti:

## 3 §

Väestökirjanpidon sekä muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisina, sen mukaan kuin erikseen säädetään, ovat maistraatit, jotka toimivat kihlakunnanvirastoissa tai erillisinä virastoina. Muista maistraatin tehtävistä säädetään erikseen. Maistraatti voi hoitaa toimialaansa kuuluvia tehtäviä myös läänin toisessa kihlakunnassa. Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset maistraattien toimialueista, sijaintipaikasta ja maistraatin yksiköistä. Lääninhallitus päättää maistraatin nimen.

Ahvenanmaan maakunnassa maistraatille säädettyjä tehtäviä hoitaa lääninhallitus, jolle erikseen toisin säädetä.

Sisäasiainministeriön on ennen 1 momentissa tarkoitettua asetuksen antamista kuultava lääninhallitusta.

## 3 a §

Väestörekisterikeskusta johtaa ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta vastaa ylijohtaja. Virastossa on tulosityksiköitä, joista määrätään työjärjestyksessä. Väestörekisterikeskuksen työjärjestyksen vahvistaa ylijohtaja.

Maistraattia johtaa ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta vastaa maistraatin päällikkö. Maistraatissa voi olla tulosityksiköitä siten kuin sen työjärjestyksessä määrätään. Maistraatin työjärjestyksen vahvistaa maistraatin päällikkö.

## 3 b §

Väestörekisterikeskuksessa asiat ratkaisee ylijohtaja tai muu virkamies, jolle on annettu työjärjestyksessä päätösvalta.

Maistraatin toimivaltaan kuuluvat asiat ratkaisee maistraatin päällikkö tai muu virkamies, jolle on annettu maistraatin työjärjestyksessä päätösvalta.

## 4 §

Tarkempia säännöksiä Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää rekisterihallinnon muusta organisaatiosta, tulohajautuksesta, maistraatin päällikön sijaisen määräämisestä, virkojen kelpoisuusvaatimuksista, virkojen täytöstä ja muista henkilöstöä koskevista asioista. Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin työjärjestyksissä määrätään tarkemmin virastojen sisäisestä organisaatiosta, asioiden ratkaisemisesta sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

## 2.

**Laki****kotikuntalain 7 e ja 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 11 päivänä maaliskuuta 1994 annetun kotikuntalain (201/1994) 7 e §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 624/2004, sekä  
*lisätään* 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa, uusi 4 momentti seuraavasti:

7 e §

*Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät*

Ilmoituksen vastaanottajan on tarkistettava, että ilmoitus sisältää 7 a §:n 3-5 momentissa tarkoitettut tiedot. Jos ilmoitus tehdään puhe-  
 limitse, ilmoituksen vastaanottajan on lisäksi huolehdittava siitä, että ilmoitus täyttää 7 a §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset. Ilmoituksen vastaanottajan on toimitettava ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä 7 b §:n 1 momentissa tarkoitettulle maistraatille lukuun ottamatta 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia.

9 §

*Kotikuntaa ja väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä*

Edellä 1 momentista poiketen myös muu ilmoituksen vastaanottanut maistraatti voi tehdä ilmoituksen johdosta tarvittavat merkinnät väestötietojärjestelmään, jos merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä. Tarkemmat säännökset ilmoituksista, joita koskevat merkinnät maistraatti voi tehdä, ja maistraateista, jotka voivat tehdä merkinnät, annetaan sisäasiainministeriön asetuksella. Merkinnän tehnyt maistraatti vastaa tekemästään merkinnästä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

## 3.

**Laki****nimilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 9 päivänä elokuuta 1985 annetun nimilain (694/1985) 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti ja 27 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 69/1999, seuraavasti:

## 14 §

*Sukunimiviranomaiset*

Maistraatti käsittelee sukunimen muuttamista koskevat asiat. Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen keskittää sukunimen muuttamista koskevien asioiden käsitteleminen yhdelle tai useammalle maistraatille, sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset siitä, mitkä maistraatit ovat toimivaltaisia antamaan päätöksen sukunimen muuttamista koskevassa asiassa, sekä toimivallan jakautumisen perusteista niiden kesken.

## 15 §

*Hakemus sukunimen muuttamisesta*

Sukunimen muuttamista koskeva hakemus voidaan toimittaa mille tahansa maistraatille.

## 27 §

*Suomen viranomaisen toimivalta sukunimeä koskevassa asiassa*

Jos Suomen kansalaisella on kotipaikka muussa valtiossa kuin Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, voidaan hakemus sukunimen muuttamisesta tutkia Suomessa, jos Suomessa annettu päätös tunnustetaan päteväksi siinä valtiossa, missä hakijalla on kotipaikka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

## 4.

**Laki****isyyslain 20 ja 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 5 päivänä syyskuuta 1975 annetun isyyslain (700/1975) 20 ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 927/2002, seuraavasti:

## 20 §

*Tunnustamisen voimaansaattaminen*

Kun mies on tunnustanut isyytensä, tulee sen lastenvalvojan, jolle isyyden selvittämisen 6 §:n 2 momentin mukaan kuuluu, viipymättä lähettää tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämisestä laadittu pöytäkirja sille maistraatille, joka on 2 momentin mukaan toimivaltainen ratkaisemaan asian.

Tunnustamisen hyväksymistä koskevan asian ratkaisee lastenvalvojan toimialueen maistraatti. Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen, sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin säätää, että maistraatin toimivalta ratkaista isyyden tunnustamisen hyväksymistä koskevat asiat siirtyy toiselle maistraatille. Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset maistraateista, joilta toimivalta siirtyy ja joille se siirtyy, sekä toimivalan jakautumisen perusteista tehtävät vastaanottavien maistraattien kesken.

Tunnustaminen on hyväksyttävä, jos:

1) tunnustaminen on tapahtunut 15–19 §:ssä säädetyin tavoin;

2) eikä ole aihetta olettaa, että isyytensä tunnustanut mies ei ole lapsen isä.

Isyys on tunnustamisella vahvistettu, kun mies on 15 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyin tavoin tunnustanut isyytensä ja maistraatti on hyväksynyt tunnustamisen.

## 22 §

*Kanneoikeus*

Lapsella on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta.

Miehellä on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta, jos maistraatti ei ole hyväksynyt tunnustamista 20 §:n 3 momentin 2 kohdassa mainitusta syystä. Kanne on nostettava vuoden kuluessa siitä päivästä, jona mies on saanut tiedon maistraatin päätöksestä. Miehellä ei kuitenkaan ole oikeutta ajaa kannetta, jos tunnustaminen koskee 2 §:ssä tarkoitettua lasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

## 5.

**Laki****perintökaaren muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:  
*muutetaan* 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/1965) 20 luvun 9 a, 9 b ja 9 c §, sellaisina kuin ne ovat laissa 733/1994, seuraavasti:

20 luku.

**Perunkirjoituksesta**

## 9 a §

Jos perittävällä oli kuollessaan kotikunta Suomessa, maistraatti voi kuolinpesän osakkaan, eloonjääneen puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän, pesänjakajan tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta vahvistaa, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan, kuten 3 §:n 1 momentissa säädetään.

Vahvistusta voi hakea miltä tahansa maistraatilta. Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen, sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin säättää, että maistraatin on siirrettävä vahvistuksen antamista koskevat asiat toisen maistraatin käsiteltäviksi. Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset asioita siirtävistä ja vastaanottavista maistraateista sekä toimivallan jakautumisen perusteista tehtävät vastaanottavien maistraattien kesken.

Vahvistus on annettava, jos väestötietojärjestelmässä olevien tietojen tai muun saatavissa olevan selvityksen nojalla on perusteltua otaksua, että perukirjassa olevat tiedot ovat oikeat ja täydelliset.

Maistraatin on tehtävä vahvistuksen antamisesta merkintä perukirjan oikeaksi todistettuun jäljennökseen.

## 9 b §

Jos vahvistusta ei 9 a §:n mukaan voida antaa, maistraatin tulee ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja virheistä hakijalle sekä palauttaa asiakirjat ilman vahvistusta hänelle. Asiasta tulee ilmoittaa myös henkilölle, joka perukirjan mukaan ottaa vastaan pesää koskevia ilmoituksia.

## 9 c §

Oikeustoimi, jonka maistraatin vahvistamaan perukirjaan merkityt pesän osakkaat ovat tehneet pesän puolesta muun kuin pesän osakkaan kanssa, on sitova, vaikka joku osakkaista on jäänyt perukirjaan merkitsemättä, jos se, jonka kanssa oikeustoimi oli

tehty, ei tiennyt eikä hänen pitänytkään tietää, että pesässä oli tällainen osakas.

Haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaamista tai muuta toimenpidettä vahvistettua perukirjaa pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

---

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 2005

**Tasavallan Presidentti**

**TARJA HALONEN**

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

*Liite  
Rinnakkaistekstit*

# 1.

## Laki

### rekisterihallintolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:  
*muutetaan* 15 päivänä maaliskuuta 1996 annetun rekisterihallintolain (166/1996) 3 ja 4 §,  
 sekä  
*lisätään* lakiin uusi 3 a ja 3 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

3 §

3 §

Väestökirjanpidon sekä muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisina, sen mukaan kuin erikseen säädetään, ovat maistraatit, jotka toimivat kihlakunnanvirastoissa tai erillisinä virastoina. *Asianomaisen ministeriön päätöksellä* maistraatti voi hoitaa toimialaansa kuuluvia tehtäviä myös läänin toisessa kihlakunnassa.

Ahvenanmaan maakunnassa tässä laissa tarkoitetun rekisterihallinnon paikallisviranomaisen tehtäviä hoitaa lääninhallitus.

Ministeriön on ennen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä kuultava lääninhallitusta.

Väestökirjanpidon sekä muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisina, sen mukaan kuin erikseen säädetään, ovat maistraatit, jotka toimivat kihlakunnanvirastoissa tai erillisinä virastoina. *Muista maistraatin tehtävistä säädetään erikseen.* Maistraatti voi hoitaa toimialaansa kuuluvia tehtäviä myös läänin toisessa kihlakunnassa. *Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset maistraattien toimialueista, sijaintipaikasta ja maistraatin yksiköistä. Läninhallitus päättää maistraatin nimen.*

Ahvenanmaan maakunnassa *maistraatille säädetyt tehtävät* hoitaa lääninhallitus, *ellei erikseen toisin säädetä.*

*Sisäasiainministeriön* on ennen 1 momentissa tarkoitetun *asetuksen antamista* kuultava lääninhallitusta.

3 a §

*Väestörekisterikeskusta johtaa ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta vastaa ylijohdaja. Virastossa on tulosityksiköitä, joista määrätään työjärjestyksessä. Väestörekisterikeskuksen työjärjestyksen vahvistaa ylijohdaja.*

*Maistraattia johtaa ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta vastaa maistraati-*

*tin päällikkö. Maistraatissa voi olla tulosyksiköitä siten kuin sen työjärjestyksessä määrätään. Maistraatin työjärjestyksen vahvistaa maistraatin päällikkö.*

3 b §

*Väestörekisterikeskuksessa asiat ratkaisee ylijohtaja tai muu virkamies, jolle on annettu työjärjestyksessä päätösvalta.*

*Maistraatin toimivaltaan kuuluvat asiat ratkaisee maistraatin päällikkö tai muu virkamies, jolle on annettu maistraatin työjärjestyksessä päätösvalta.*

4 §

Tarkempia säännöksiä väestörekisterikeskuksen ja maistraatin organisaatiosta ja tehtävistä sekä maistraatin tehtävien järjestämisestä valtion paikallishallinnossa annetaan asetuksella.

4 §

Tarkempia säännöksiä Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

*Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää rekisterihallinnon muusta organisaatiosta, tulosohjauksesta, maistraatin päällikön sijaisen määräämisestä, virkojen kelpoisuusvaatimuksista, virkojen täytöstä ja muista henkilöstöä koskevista asioista. Väestörekisterikeskuksen ja maistraatin työjärjestyksissä määrätään tarkemmin virastojen sisäisestä organisaatiosta, asioiden ratkaisemisesta sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista.*

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.*

---



## 2.

**Laki****kotikuntalain 7 e ja 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 11 päivänä maaliskuuta 1994 annetun kotikuntalain (201/1994) 7 e §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 624/2004, sekä

*lisätään* 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa, uusi 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

7 e §

*Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät*

Ilmoituksen vastaanottajan on tarkistettava, että ilmoitus sisältää 7 a §:n 3-5 momentissa tarkoitetut tiedot. Jos ilmoitus tehdään puhelimitse, ilmoituksen vastaanottajan on lisäksi huolehdittava siitä, että ilmoitus täyttää 7 a §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset. Ilmoituksen vastaanottajan on toimitettava ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä 7 b §:n 1 momentissa tarkoitulle maistraatille

*Ehdotus*

7 e §

*Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät*

Ilmoituksen vastaanottajan on tarkistettava, että ilmoitus sisältää 7 a §:n 3-5 momentissa tarkoitetut tiedot. Jos ilmoitus tehdään puhelimitse, ilmoituksen vastaanottajan on lisäksi huolehdittava siitä, että ilmoitus täyttää 7 a §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset. Ilmoituksen vastaanottajan on toimitettava ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä 7 b §:n 1 momentissa tarkoitulle maistraatille *lukuun ottamatta 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia.*

9 §

*Kotikuntaa ja väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä*

9 §

*Kotikuntaa ja väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä*

*Edellä 1 momentista poiketen myös muu ilmoituksen vastaanottanut maistraatti voi tehdä ilmoituksen johdosta tarvittavat merkinnät väestötietojärjestelmään, jos merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä. Tarkemmat säännökset ilmoituksista, joita koskevat merkinnät maistraatti voi tehdä, ja maistraateista, jotka voivat tehdä merkinnät, annetaan sisäasiainministeriön asetuksella. Merkinnän tehnyt maistraatti vastaa tekemästään merkinnästä.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.*

### 3.

## Laki

### nimilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan 9 päivänä elokuuta 1985 annetun nimilain (694/1985) 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti ja 27 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 69/1999, seuraavasti:*

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

14 §

14 §

*Sukunimiviranomaiset*

*Sukunimiviranomaiset*

Maistraatti käsittelee sukunimen muuttamista koskevat asiat.

Maistraatti käsittelee sukunimen muuttamista koskevat asiat. *Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen keskittää sukunimen muuttamista koskevien asioiden käsitteleminen yhdelle tai useammalle maistraatille, sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset siitä, mitkä maistraatit ovat toimivaltaisia antamaan päätöksen sukunimen muuttamista koskevassa asiassa, sekä toimivallan jakautumisen perusteista niiden kesken.*

15 §

15 §

*Hakemus sukunimen muuttamisesta*

*Hakemus sukunimen muuttamisesta*

Sukunimen muuttamista koskeva hakemus on tehtävä sille maistraatille, jonka toimialueella hakijalla on kotikunta tai väestökirjanpitokunta.

Sukunimen muuttamista koskeva hakemus voidaan toimittaa mille tahansa maistraatille.

27 §

*Suomen viranomaisen toimivalta sukunimeä  
koskevassa asiassa*

-----  
Jos Suomen kansalaisella on kotipaikka muussa valtiossa kuin Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, voidaan hakemus sukunimen muuttamisesta tutkia Suomessa, jos Suomessa annettu päätös tunnustetaan päteväksi siinä valtiossa, missä hakijalla on kotipaikka. *Hakemus on tehtävä sille maistraatille, jonka toimialueella hakijalla on kotikunta tai väestökirjanpitokunta, tai jos hakijalla ei ole kotikuntaa tai väestökirjanpitokuntaa Suomessa, Helsingin maistraatille.*  
-----

27 §

*Suomen viranomaisen toimivalta sukunimeä  
koskevassa asiassa*

-----  
Jos Suomen kansalaisella on kotipaikka muussa valtiossa kuin Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, voidaan hakemus sukunimen muuttamisesta tutkia Suomessa, jos Suomessa annettu päätös tunnustetaan päteväksi siinä valtiossa, missä hakijalla on kotipaikka.  
-----

-----  
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta  
200 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä  
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-  
piteisiin.*  
-----

## 4.

**Laki****isyyslain 20 ja 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 5 päivänä syyskuuta annetun isyyslain (700/1975) 20 ja 22 §,  
 sellaisena kuin ne ovat laissa 927/2002, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

20 §

*Tunnustamisen voimaansaattaminen*

Kun mies on tunnustanut isyytensä, tulee sen lastenvalvojan, jolle isyyden selvittäminen 6 §:n 2 momentin mukaan kuuluu, viipymättä lähettää tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämisestä laadittu pöytäkirja lastenvalvojan toimialueen maistraatille hyväksyttäväksi.

Tunnustamisen hyväksymistä koskevan asian ratkaisee maistraatti. Tunnustaminen on hyväksyttävä, jos:

1) tunnustaminen on tapahtunut 15–19 §:ssä säädetyn tavoin;

2) eikä ole aihetta olettaa, että isyytensä tunnustanut mies ei ole lapsen isä.

Isyys on tunnustamisella vahvistettu, kun mies on 15 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyn

*Ehdotus*

20 §

*Tunnustamisen voimaansaattaminen*

Kun mies on tunnustanut isyytensä, tulee sen lastenvalvojan, jolle isyyden selvittäminen 6 §:n 2 momentin mukaan kuuluu, viipymättä lähettää tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämisestä laadittu pöytäkirja *sille maistraatille, joka on 2 momentin mukaan toimivaltainen ratkaisemaan asian.*

Tunnustamisen hyväksymistä koskevan asian ratkaisee *lastenvalvojan toimialueen maistraatti. Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen, sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin säätää, että maistraatin toimivalta ratkaista isyyden tunnustamisen hyväksymistä koskevat asiat siirtyy toiselle maistraatille. Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset maistraateista, joilta toimivalta siirtyy ja joille se siirtyy, sekä toimivallan jakautumisen perusteista tehtävät vastaanottavien maistraattien kesken.*

Tunnustaminen on hyväksyttävä, jos:

1) tunnustaminen on tapahtunut 15–19 §:ssä säädetyn tavoin;

2) eikä ole aihetta olettaa, että isyytensä tunnustanut mies ei ole lapsen isä.

Isyys on tunnustamisella vahvistettu, kun mies on 15 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyn

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tavoin tunnustanut isyytensä ja maistraatti on hyväksynyt tunnustamisen.

tavoin tunnustanut isyytensä ja maistraatti on hyväksynyt tunnustamisen.

22 §

22 §

*Kanneoikeus**Kanneoikeus*

Lapsella on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta.

Lapsella on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta.

Miehellä on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta, jos maistraatti ei ole hyväksynyt tunnustamista 20 §:n 2 momentin 2 kohdassa mainitusta syystä. Kanne on nostettava vuoden kuluessa siitä päivästä, jona mies on saanut tiedon maistraatin päätöksestä. Miehellä ei kuitenkaan ole oikeutta ajaa kannetta, jos tunnustaminen koskee 2 §:ssä tarkoitettua lasta.

Miehellä on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta, jos maistraatti ei ole hyväksynyt tunnustamista 20 §:n 3 momentin 2 kohdassa mainitusta syystä. Kanne on nostettava vuoden kuluessa siitä päivästä, jona mies on saanut tiedon maistraatin päätöksestä. Miehellä ei kuitenkaan ole oikeutta ajaa kannetta, jos tunnustaminen koskee 2 §:ssä tarkoitettua lasta.

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.*

---

## 5.

### Laki

#### perintökaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

*muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/1965) 20 luvun 9 a, 9 b ja 9 c §, sellaisina kuin ne ovat laissa 733/1994, seuraavasti:*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

20 luku.

20 luku.

**Perunkirjoituksesta****Perunkirjoituksesta**

9 a §

9 a §

Väestökirjahallinnosta annetussa laissa

*Jos perittävällä oli kuollessaan kotikunta*

(76/84) tarkoitettu rekisteritoimisto voi kuolinpesän osakkaan, eloonjääneen puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän, pesänjakajan tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta vahvistaa, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan, kuten 3 §:n 1 momentissa säädetään.

Vahvistuksen antaa se rekisteritoimisto, jonka virka-alueeseen perittävän kotikunta kuului hänen kuollessaan. Vahvistus on annettava, jos väestötietojärjestelmässä olevien tietojen tai muun saatavissa olevan selvityksen nojalla on perusteltua otaksua, että perukirjassa olevat tiedot ovat oikeat ja täydelliset.

Rekisteritoimiston on tehtävä vahvistuksen antamisesta merkintä perukirjan oikeaksi todistettuun jäljennökseen.

## 9 b §

Jos vahvistusta ei 9 a §:n mukaan voida antaa, rekisteritoimiston tulee ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja virheistä hakijalle sekä palauttaa asiakirjat ilman vahvistusta hänelle. Asiasta tulee ilmoittaa myös henkilölle, joka perukirjan mukaan ottaa vastaan pesää koskevia ilmoituksia.

## 9 c §

Oikeustoimi, jonka rekisteritoimiston vahvistamaan perukirjaan merkityt pesän osakkaat ovat tehneet pesän puolesta muun kuin pesän osakkaan kanssa, on sitova, vaikka joku osakkaista on jäänyt perukirjaan merkitsemättä, jos se, jonka kanssa oikeustoimi oli tehty, ei tiennyt eikä hänen pitänytkään tietää, että pesässä oli tällainen osakas.

*Suomessa, maistraatti voi kuolinpesän osakkaan, eloonjääneen puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän, pesänjakajan tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta vahvistaa, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan, kuten 3 §:n 1 momentissa säädetään.*

*Vahvistusta voi hakea miltä tahansa maistraatilta. Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen, sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin säätää, että maistraatin on siirrettävä vahvistuksen antamista koskevat asiat toisen maistraatin käsiteltäviksi. Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset asioita siirtävistä ja vastaanottavista maistraateista sekä toimivallan jakautumisen perusteista tehtävät vastaanottavien maistraattien kesken.*

Vahvistus on annettava, jos väestötietojärjestelmässä olevien tietojen tai muun saatavissa olevan selvityksen nojalla on perusteltua otaksua, että perukirjassa olevat tiedot ovat oikeat ja täydelliset.

*Maistraatin on tehtävä vahvistuksen antamisesta merkintä perukirjan oikeaksi todistettuun jäljennökseen.*

## 9 b §

Jos vahvistusta ei 9 a §:n mukaan voida antaa, *maistraatin* tulee ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja virheistä hakijalle sekä palauttaa asiakirjat ilman vahvistusta hänelle. Asiasta tulee ilmoittaa myös henkilölle, joka perukirjan mukaan ottaa vastaan pesää koskevia ilmoituksia.

## 9 c §

Oikeustoimi, jonka *maistraatin* vahvistamaan perukirjaan merkityt pesän osakkaat ovat tehneet pesän puolesta muun kuin pesän osakkaan kanssa, on sitova, vaikka joku osakkaista on jäänyt perukirjaan merkitsemättä, jos se, jonka kanssa oikeustoimi oli tehty, ei tiennyt eikä hänen pitänytkään tietää, että pesässä oli tällainen osakas.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaamista tai muuta toimenpidettä vahvistettua perukirjaa pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene.

Haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaamista tai muuta toimenpidettä vahvistettua perukirjaa pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene.

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.*

---